

Miljö- och energidepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet Vägar till hållbara vattentjänster (SOU 2018:34)

M2018/01630/Nm

Konkurrensverket har valt att begränsa sitt yttrande till den del i utredarens förslag som har relevans för verkets ansvarsområde.

Sammanfattning

Konkurrensverket välkomnar utredarens förslag om att vattentjänstlagen ändras så att det inte alltid är kommunen som ska ansvara för vatten och avlopp i ett verksamhetsområde och att privata aktörer kan svara för besiktning av enskilda avlopp.

Utredningens förslag

Vattentjänster är en sammanfattande benämning på olika tjänster för vattenförsörjning och avlopp (VA-tjänster), där kommunerna har en monopolställning. Utanför tätorterna kan dock, enligt utredningen, enskilda avlopp i samfällid form bli enklare och billigare för den enskilde fastighetsägaren.

I betänkandet föreslås ett tillägg till 6 § vattentjänstlagen (2014:412) som ger större flexibilitet och ett mer lokalt anpassat synsätt på hur kommunalt vatten och avlopp ska byggas ut. Utredningen föreslår att de boende i stället för anslutning till ett kommunalt VA-nät, gemensamt ska kunna bekosta en VA-lösning. Detta antas kunna bli billigare för den enskilde i kommuner där en VA-utbyggnad är kostnadskrävande.

Utredningen föreslår i anslutning till detta att fastighetsägaren och verksamhetsutövare som har enskilda avlopp vart sjunde år ska avge avloppsdeklarationer. Avloppsdeklarationen ska upprättas av ackrediterat företag.

Enskilda lösningar kan vara effektivare än kommunalt ansvar

Enligt vattentjänstlagen är kommunerna skyldiga att ordna vattentjänster. Vattentjänstlagens regler syftar till att säkerställa att vattenförsörjning och avlopp ordnas i ett större sammanhang.

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Torsgatan 11
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

Vattentjänster och avlopp regleras i dag av tre olika lagstiftningar – miljöbalken, anläggningslagen (1973:1149) och vattentjänstlagen. Anläggningslagen och miljöbalken ger möjligheter att hantera vatten- och avloppsfrågor med enskilda eller samfälliga lösningar, men det gör inte vattentjänstlagen. Vattentjänstlagen som är till för att kommuner ska ordna vatten och avlopp inom samlad bebyggelse blir således ett hinder för att enskilda vattentjänster ska kunna utvecklas.

Mot denna bakgrund välkomnar Konkurrensverket utredarens förslag om en lagändring som möjliggör för enskilda alternativ när det gäller vattentjänster. Mindre företag på lokal nivå får då även bättre möjlighet än i dag att bedriva verksamhet med anläggning av VA-löningar.

Konkurrensverket delar också utredarens uppfattning att det kan bli billigare för den enskilda fastighetsägaren att ordna VA-tjänster genom en enskild lösning i samverkan mellan fastighetsägare, jämfört med att ansluta sig till ett kommunalt VA-nät. Det finns i dag inga systematiserade kostnadsjämförelser på området. Konkurrensverket kan dock, baserat på enstaka fallstudier, konstatera att lägre kostnad är den vanligaste drivkraften bakom valet av gemensamhetsanläggning i jämförelse med att ansluta sig till ett kommunalt VA-nät.¹ Kostnadsberäkningar visar att investeringar i en gemensamhetsanläggning kan uppgå till motsvarande 60 000 kronor per fastighet inklusive driftkostnader jämfört med 147 000 kronor för anslutning till ett kommunalt VA-nät.²

Införandet av avloppsdeklarationer kan påverka flera olika typer av företag

Utredningen föreslår att Havs- och vattenmyndigheten får i uppdrag att meddela föreskrifter om hur avloppsdeklarationen ska utformas. Avloppsdeklarationen ska inte utgöra en funktionskontroll, utan den som utför besiktningen har till uppgift att beskriva den aktuella avloppsanläggningen på ett sådant sätt att kommunens inspektörer kan avgöra om anläggningen behöver tillsyn eller inte.

Konkurrensverket stöder förslaget om att privata aktörer kan svara för besiktning av enskilda avlopp. Utredningens förslag om avloppsdeklaration medför en ny marknad för ackrediterade besiktningsföretag. Förslaget påverkar också flera olika typer av befintliga företag, främst indirekt genom ökad efterfrågan på deras tjänster samt nya marknadsmöjligheter.

Förslaget kan få positiva effekter på bostadsbyggandet

Enligt Konkurrensverkets bedömning kan förslaget även undanröja vissa hinder för bostadsbyggande. I Landsbygdskommitténs slutbetänkande, För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd (SOU 2017:1), konstateras att nuvarande VA-lagstiftning har blivit ett hinder för byggande av bostäder på landsbygden och för möjligheterna att åtgärda ett stort

¹ Stockholms universitet, 2017, Gemensamhetsanläggningar för VA – Drivkrafter ur ett fastighetsperspektiv.

² Institutet för jordbruks- och miljöteknik, 2015, Gemensamt avlopp - så kan det gå till.

antal små avloppsanläggningar. Kommittén anser också att regeringen bör göra en översyn av VA-lagstiftningen för att underlätta bostadsbyggandet och öka andelen godkända avloppsanläggningar på landsbygden.

En ny lagstiftning behöver ta hänsyn till att en utbyggnad av vattentjänster är en förutsättning för att kunna bygga bostäder på landsbygden. Vatten och avlopp möjliggör också utbyggnad och omvandling av fritidshus till permanentbostäder.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit sakkunnige Hedi Bel Habib.

Rikard Jermsten

Hedi Bel Habib